

Naturvernforbundets landsmøteguide

Les denne guiden og få svar på alle spørsmålene du sitter med i forbindelse med Naturvernforbundets landsmøte 2015.

Innhold:

1. Program
2. Hva skjer under de forskjellige sakene
3. Det politiske programmet
4. Saksgang, saksbehandling og avstemninger
5. Hvordan ta ordet?
6. Organisasjonskart
7. Viktig praktisk informasjon
8. Har du spørsmål?

1. Program (per 6. oktober, med forbehold om endringer)

Fredag 6. november

09:00 – 11:00 *Innsjekking*
10:00 – 10:45 *Introduksjon for de nye på landsmøtet*
11:00 – 12:00 Innledning utenfra: Jan Egeland
12:00 – 13:00 Åpning og konstituering
13:00 – 13:30 Leders tale
13:30 – 14:30 Lunsj
14:30 – 15:45 Generaldebatt
15:45 – 16:00 Kort pause
16:00 – 18:30 Arbeidsprogram 2016-2017
18:30 – 18:45 Presentasjon av valgkomiteens innstilling
19:00 – 20:00 Middag
20:00 – 21:30 Sosialt kveldsprogram.

Lørdag 7. november

07:30 – 08:30 Frokost
08:30 – 08:45 Åpning
09:00 – 09:45 Årsmelding 2013-2014 og regnskap 2013 og 2014
09:45 – 11:15 Uttalelser
11:30 – 12:15 Verksteder
    1) Hvordan lage inspirerende møteplasser som leder til mer aktivitet i ditt lokallag?
    2) Redd naturen med loven i hånd
    3) Nettsider og sosiale medier
    4) Bytte, reparere og ta vare på det du har
12.15 – 13:15 Lunsj
13:15 – 14.15 Miljøtorget
14.15 – 15.00 Endelig vedtak arbeidsprogram
14.00 – 15.30 Uttalelser
15.30 – 16.00 Pause
16.00 – 16:30 Hilsningstaler
16:30 – 16:45 Prinsippprogram
16:45 – 17.15 Innkomne forslag
17.15 – 17.30 Æresmedlemmer
20:00   Festmiddag

Søndag 1. september

08:00 – 08:45 Frokost
08:45 – 09:00 Åpning
09:00 – 09:30 Uttalelser
09:30 – 10:15 Vedtekter
10:15 – 10:45 Pause
10:45 – 11:00 Valg
11:00 – 11:30 Avslutning
12:00 – 13:00 Lunsj for de som drar
12:00 – 16:30 Utflukt med lunsj for de som vil (se egen boks)
    Busstur til nasjonalparksenteret på Hvaler

2. Hva skjer under de forskjellige sakene?

Sak 1 Åpning

Formell åpning av landsmøtet.

Sak 2 Konstituering

Her vedtar vi spillereglene for landsmøtet – hvem som kan ta ordet og hvor lange innleggene skal være, og så videre. Alle som er vanlige delegater har tale-, forslags- og stemmerett, og i tillegg kan observatører og gjester få talerett. Under konstitueringen skal vi også bestemme hvem som skal sitte i forskjellige redaksjonskomiteer (se under), hvem som skal være møteledere og referenter, og et par andre formelle verv som trengs for å få landsmøtet til å gå som det skal.

Sak 3 Leders tale

Hvert landsmøte holder Naturvernforbundets leder en tale til landsmøtet, om aktuelle miljøpolitiske saker og om Naturvernforbundet som organisasjon.

Sak 3 Generaldebatt

Etter leders tale åpner vi opp for en generell debatt. Der kan man diskutere elementer fra leders tale, innholdet i foreslåtte uttalelser og andre generelle ting man ønsker å diskutere knyttet til den miljøpolitiske situasjonen eller i vår egen organisasjon.

Sak 4 Årsmelding for landsmøteperioden

Årsmeldingen skal si noe om hvordan det arbeidsprogrammet som ble vedtatt på landsmøtet i 2013 har blitt fulgt opp.

Sak 5 Regnskap 2013 og 2014

Viser hva vi har brukt pengene på de to siste årene, og hvor vi har fått pengene fra. Sammen med regnskapet er det også en formell årsberetning. Dette er et annet dokument enn årsmeldingen, og beskriver rent formelle spørsmål som hvor mange som har vært ansatt i bedriften, hvordan de økonomiske utsiktene er, og så videre. I motsetning til årsmeldingen sier årsberetningen ikke noe om det politiske arbeidet som har skjedd i organisasjonen.

Sak 6 Uttalelser

På hvert landsmøte vedtar vi en del uttalelser, som fastslår hva vi mener om en rekke dagsaktuelle og konkrete politiske saker. Dette er stedet for å stille konkrete krav til noen, for eksempel til de kommende regjeringsforhandlingene etter valget. Uttalelsene kan ofte være mer konkrete og fokusert mot enkeltsaker enn det prinsippprogrammet er.

Fristen for å fremme uttalelser foreslås å være under generaldebatten fredag (dette vedtas på landsmøtet). Jo tidligere uttalelsene blir sendt inn, dess bedre. Da rekker vi å sende dem ut og kopiere dem opp. Vil dere ha uttalelsen deres delt ut til delegatene før møtet starter må den senest være sekretariatet i hende torsdag kveld (5. november).

Sak 7 Naturvernforbundets prinsippprogram

Prinsippprogrammet er det dokumentet som slår fast de grunnleggende prinsippene som Naturvernforbundet bygger arbeidet sitt på. Dette er dokumentet og debatten for de litt lange linjene, og ikke i like stor grad for de helt dagsaktuelle sakene (se uttalelser). Endringsforslag til plattformen må sendes inn senest fem uker før landsmøtet starter. I denne utsendingen finner dere forslagene til endringer fra landsstyret.

Fristen for å fremme forslag til prinsippprogrammet er fem uker før landsmøtet begynner, 2. oktober. Denne fristen har altså gått ut. Det er imidlertid mulig å komme med endringsforslag til de forslagene som har kommet også under landsmøtet. Fristene for dette blir satt på landsmøtet.

Sak 8 Naturvernforbundets arbeidsprogram 2016-2017

Arbidsprogrammet skal bestemme hva Naturvernforbundets sentralstyre og sekretariat, skal jobbe med de neste to årene. Dette er med andre ord ikke dokumentet for hva vi skal mene, men for hva vi skal

gjøre. For eksempel: Her skal vi ta debatten om sekretariatet skal jobbe med høyhastighetstog eller veibygging, men ikke om vi er for eller mot høyhastighetstog eller den og den veistrekningen. Debatten om hva vi skal mene i de ulike sakene tas under uttalelser og prinsippprogram.

Fristen for å komme med endringsforslag til arbeidsprogrammet er under debatten på landsmøtet. Det er imidlertid veldig bra hvis man sender inn endringsforslag før landsmøtet, de forslagene som kommer inn til sekretariatet innen 23. oktober blir sendt ut i 3. sakspapirbunke. Send forslagene til arbeidsprogram@naturvernforbundet.no.

Sak 9 Vedtektsendringer

Vedtektene er Naturvernforbundets lover, og inneholder formelle bestemmelser for hvordan organisasjonen skal drives. Endringer i vedtektene krever 2/3 flertall for å bli vedtatt. Forslag til endringer i vedtektene må sendes inn minst fem uker før landsmøtet starter, 2. oktober. Denne fristen har altså gått ut. Det er ikke mulig å komme med endringsforslag på de utsendte forslagene til vedtektsendringer i løpet av debatten. Med i denne sakspapirbunken er innsendte endringsforslag.

Sak 10 Æresmedlemmer

Landsmøtet i Naturvernforbundet kan utnevne æresmedlemmer. Det skjer etter en enstemmig innstilling fra landsstyret. Landsstyret har allerede hatt en runde om saken og vil behandle forslag på sitt møte kvelden før landsmøtet starter.

Sak 11 Innkomne forslag

Dette gjelder bare hvis det er noen som vil ta opp saker som ikke er dekket inn av andre saker på landsmøtet. Alle endringsforslag til for eksempel arbeidsprogram, uttalelser og så videre skal behandles under de andre sakene.

Sak 12 Valg

Landsmøtet skal velge nytt sentralstyre. I tillegg skal landsmøtet velge ny valgkomité, og innstilling til hvem som skal sitte der fremmes av landsstyret til landsmøtet. Landsmøtet skal også formelt sett velge det nye landsstyret, men har ikke mulighet til å velge andre enn de som fylkeslagene har valgt.

Sak 13 Avslutning

Helt til slutt, når alle vedtak er fattet, blir landsmøtet formelt avsluttet.

Utflukter søndag etter landsmøtet

Nasjonalparksenteret på Hvaler

Like etter at landsmøtet er ferdig søndag 8. november inviterer fylkeslaget i Østfold til utflukt. Turen går med buss til Ytre Hvaler nasjonalpark, hvor vi får se ett av de viktigste områdene for friluftsliv i Oslofjorden. Bussen har retur til Oslo S, og det er planlagt ankomst der kl 16.30.
Påmelding: Innen 6. november på www.deltager.no/utflukt

Inspiria Science Center

Rett ved siden av landsmøtehotellet ligger Inspiria Science Center, et populærvitenskapelig opplevelses- og læringscenter. Inngangsgiften betales av den enkelte, som delegater på Naturvernforbundets landsmøte får man rabattert pris, 95 kroner per person.

3. Det politiske programmet

Verksteder under landsmøtet, lørdag kl. 11.30 – 12.15

1. Hvordan lage kule klimamøteplasser som leder til mer aktivitet i ditt lokallag?

Rundt omkring i Norges land inviterer Naturvernforbundet stadig til spennende arrangementer. På dette verkstedet blir det utveksling av gode ideer til temaer og praktiske tips for slike møteplasser. Hvordan kan møteplassene gi flere medlemmer og økt aktivitet? Naturvernforbundet har fått penger fra Forskningsrådet til å arrangere møteplasser for å formidle klimaforskning, noe som gjør at vi kan støtte noen utvalgte klimamøteplasser.

2. Redd naturen med loven i hånd

Opplæring i bruk av naturmangfoldloven, eksempler på saker der naturen har vunnet og inspirasjon til hvordan du selv kan gå frem i ditt nærmiljø. Det blir også et miniverksted der alle kan ta med egne miljør saker de ønsker å få hjelp til. (Send gjerne saker inn på forhånd til Honorata Gajda i sekretariatet: hkg@naturvernforbundet.no).

3. Nettsider og sosiale medier

Hva slags informasjon bør du ha på eget nettsted? Og hvordan blir du synlig på nett? Hva fungerer på Facebook? Og hvordan kan du og ditt lokallag lage spennende innhold i sosiale medier? Naturvernforbundet har de siste årene økt følgerantallet på sosiale medier betraktelig, og vi har gjort mange erfaringer på hva som fungerer og ikke.

4. Bytte, reparere og ta vare på det du har

Her får du presentert planene for «Ta vare på det du har»-kampanjen, og det blir gode muligheter for å komme med innspill til kampanjen. Naturvernforbundet i Lillehammer vil si litt om sine erfaringer med byttemarked. Vi ser for oss at første pilot av «Ta-vare- på det du har»- kampanjen vil være å bli med på den nordiske kleddsbyttedagen, 16. april 2016. I fjor arrangerte våre svenske kollegaer i Naturskyddsforeningen over 109 markeder med over 32 500 plagg som byttet eier og vi kan bruke deres maler og materiell.

Miljøtorget, lørdag kl 13.15 – 14.15

Under miljøtorget vil det gå flere innledninger parallelt, hver innledning varer i omtrent 10 minutter. Du får sjansen til å få med deg inntil tre innledninger. Med forbehold om endring av temaer.

Naturglede og Friluftslivets år 2015

Marin forsøpling – hva er det og hvordan jobber vi?

Slik kan du jobbe med vind- og vannkraftsaker

Hvordan legge ut saker på nett?

Presentasjon av våre samarbeidsprosjekter i utlandet

En mangfoldig og inkluderende organisasjon

Paris 2015: blir det noen klimaavtale?

Hva kan organisasjonsavdelingen gjøre for deg?

4. Saksgang, saksbehandling

På de aller fleste sakene er det mulig å fremme forslag underveis i debatten. Unntak er vedtektene, hvor vi bare skal ta stilling for eller mot de forslagene som har kommet, og prinsippprogrammet, hvor det bare er lov å fremme forslag til endringer i de forslagene som har kommet før landsmøtet begynner. Under debatten kommer møtelederne til å si tydelig fra om når fristen er for å fremme forslag, og når strek settes. Etter at strek er satt er det ikke lenger mulig til å be om ordet i debatten.

Alle forslagene som blir fremmet oversendes en redaksjonskomité (i en del tilfeller avholdes det prøveavstemninger for å teste hvordan stemningen er i salen, sånn at redaksjonskomiteen får et bilde av hva delegatene mener om de ulike forslagene). Komiteen får så ansvar for å vurdere alle forslagene, og eventuelt lage nye forslag dersom det er flere som har kommet med omtrent like forslag. Jobben til redaksjonskomiteen er først og fremst å gjøre det enklest mulig for landsmøtedelegatene å ta stilling til hvert enkelt forslag, sånn av alle vet hva de stemmer for eller mot.

Redaksjonskomiteen legger fram sin innstilling foran avstemningene, og når det stemmes så stemmes det som regel for eller mot det redaksjonskomiteen mener. Møtelederne skal til enhver tid forklare hva man stemmer for eller mot, men kommer til å referere til de numrene som forslagene har. Det kan iblant gå fort, og det er veldig lov å be om at avstemninger skal tas litt saktere. Det vil også bli holdt prøveavstemninger iblant sånn at alle skal vite hva som skjer til enhver tid. Delegatene stemmer ved å rekke delegatskiltet sitt i været. Dersom noen krever det tas det skriftlige avstemninger. Dette skjer som oftest bare ved kampvoteringer på personvalg. Arbeidsprogrammet vedtas lørdag morgen. Noen av uttalelsene kommer vi nok også til å prøve å få vedtatt før søndag, sånn at vi kan bruke dem mediemessig med en gang.

5. Hvordan ta ordet?

Alle delegatene vil få et delegatnummer, og et skilt i delegatmappa som deles ut på landsmøtet med det nummeret på. For å be om ordet, rekker du skiltet i været så ordstyrerne ser det – og så får du det når det er din tur. Det er tre måter å be om ordet på:

- Ordinært innlegg, hvor taletiden vanligvis er maks 3 minutter
- Replik, vanligvis maks 1 minutt, og skal være en kommentar til siste taler. For å be om ordet til replikk må du holde et rødt ark opp sammen med delegatskiltet.
- Til forretningsorden, skal bare gjelde forslag til hvordan debatten foregår. For å be om ordet til forretningsorden må du holde et grønt ark opp sammen med delegatskiltet. Forretningsorden, altså regler for taletid og slikt, blir vedtatt fredag på landsmøtet.

6. Organisasjonsoppbygging

Her kommer en liten introduksjon i organisasjonsoppbyggingen i Naturvernforbundet for våre nye miljøvernere.

Medlemmer

Naturvernforbundet har ca. 22.000 medlemmer. Det er medlemmene og deres tillitsvalgte som er selve ryggraden i organisasjonen, og som utøver det lokale arbeidet. Medlemmene er organisert i lokallag som igjen er organisert i fylkeslag

Lokal- og fylkeslag

Naturvernforbundet har fylkeslag i 18 av 19 fylker og ca. 85 lokallag. Lokallagene omfatter ofte flere kommuner, og arbeider med natur- og miljøsaker i sine områder. Fylkeslagene jobber med miljøsaker på fylkesplan, bistår lokallagene og koordinerer deres arbeid. Her finner du informasjon om fylkes- og lokallag: www.naturvernforbundet.no/om_naturvernforbundet/fylkeslag-og-lokallag/

Landsmøter

Landsmøtet er Naturvernforbundets øverste besluttsende organ, og avholdes annet hvert år.

Landsstyret

Mellom landsmøtene er landsstyret vårt øverste organ. Landsstyret velges på landsmøtet og møtes fire ganger i året. Det er ansvarlig for at organisasjonens virksomhet drives i samsvar med vedtektene og landsmøtets vedtak. Landsstyret vedtar budsjett og tar beslutninger i prinsipielt viktige saker.

Sentralstyret

Sentralstyret består av leder og nestleder av landsstyret, samt tre øvrige medlemmer og tre varamedlemmer. Det velges av landsmøtet. Sentralstyret har ansvar for Naturvernforbundets drift og sekretariat, og skal organisere forbundets virksomhet. Her finner du informasjon om lands- og sentralstyret: www.naturvernforbundet.no/kontakt_oss/landsstyret_og_sentralstyret/

Utvalg

Naturvernforbundet har følgende utvalg som skal komme med innspill til organisasjonens arbeid: Rovdyrutvalget, internasjonalt utvalg, fiske og oppdrettsutvalget, vassdragsvernrådet, fjellrevutvalget, skogutvalget og motorferdselnettverket.

Sekretariatet

Naturvernforbundet har et sekretariat på rundt 30 personer. Hovedkontoret ligger i Oslo, men har også ansatte som sitter i Tromsø, Trondheim og Kragerø. Sekretariatet har hovedansvaret for å gjennomføre arbeidsprogrammet, og i tillegg skal sekretariatet bistå lokal og fylkeslag når det trengs. I tillegg har enkelte fylkeslag egne sekretærer. Her finner du informasjon om sekretariatet: www.naturvernforbundet.no/sekretariatet/

7. Viktig praktisk informasjon

Tidspunkt

Landsmøtet finner sted 6. – 8. november i Sarpsborg. For å redusere utgiftene på overnatting håper vi at de som har mulighet til det ankommer fredag morgen, laget må selv betale kostnader ved en ekstra natt. Møtet starter kl 11, så det passer fint å ta nattoget, eller morgenflyet. Det blir registrering fra kl 09:00. Møtet er ferdig søndag kl. 11:30, for de som ønsker det så kan man være med på en hyggelig og lærerik utflukt søndag fra kl. 12:00 til 16.30.

Sted

Landsmøtet skal være på Quality Hotel og Resort Sarpsborg. Adressen er Bjørnstadveien 20, det ligger rett ved siden av Inspiria Science Center. Det er også badeland på hotellet, med gratis inngang for de som bor der. Husk badetøy! De fleste overnatter på hotellet, men noen skal også bo på Sarpsborg Vandrerhjem Tuneheimen. Det er ca. 20 minutters gange fra vandrerhjemmet til landsmøtehotellet. Kart legges ut på www.naturvernforbundet.no/landsmote.

Reise

Landsmøtehotellet ligger rett ved siden av bussholdeplassen som heter Quality Hotel og Resort Sarpsborg. TimeEkspressen går fra Oslo Bussterminal hver halvtime, og tar i underkant av halvannen time. Det er også mulig å ta tog til Sarpsborg og buss videre til hotellet. Vi har en reiseutjanningspott, de som har reiseutgifter på mer enn 2000,- pr pers kan få refundert utgiftene over 2000,-. Frist for å søke reisestøtte er 20. november 2015.

Påmelding

Påmeldingsfrist for landsmøtet var 31. august. Deltakeravgiften varierer etter om man bor i enkelt-tosengs- eller tresengsrom, samt om man bor på hotellet eller vandrerhjemmet. Prisen for de som ikke ønsker overnatting, men servering er 1000,-. Dersom man ikke ønsker servering er det gratis å være på landsmøtet. Deltakeravgiften dekker opphold og mat fra fredag morgen til og med lunsj søndag, inkludert festmiddag lørdag kveld.

Utflukter: De som ønsker det kan bli med på utflukt til nasjonalparksenteret på Hvaler eller ta en tur innom Inspiria Science Center søndag fra kl. 12.00.

Festmiddag: Lørdag kveld skal seirene de to siste årene feires, husk å ta med fine klær.

Sakspapirer: Sakspapirene som sendes ut må tas med på landsmøtet. Det vil ikke bli kopiert opp ekstra sakspapirbunker til landsmøtet. Alle papirene finnes også her: www.naturvernforbundet.no/landsmote (høyre meny). Sakspapirer som kommer under landsmøtet vil kopieres opp til delegatene, men vil også kontinuerlig legges ut på nettsidene. Det vil være internett og strømtilkobling tilgjengelig for alle delegatene, og vi oppfordrer derfor til å ta med egen bærbar PC / lesebrett for å spare miljø og kopiutgifter.

Sosiale medier: Emneknaggen vi bruker på Twitter og Instagram er #naturvernlm.

8. Har du spørsmål?

Landsmøtekoordinatoren kan svare på alt av praktiske spørsmål:

Randi Alsos: ra@naturvernforbundet.no – 41 41 98 94

Praktisk informasjon og sakspapirer finner du her:

www.naturvernforbundet.no/landsmote